

Türkiye ile Macaristan arasında imza edilen Ticaret ve Tediye anlaşmalarının tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/74)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/1537

12 . V . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

Türkiye ile Macaristan arasında 24 . II . 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30 . IV . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesi ve ilişkileriyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Yüksek Başvekâlete

Esbabı mucibe

3 Mayıs 1941 tarihinde akdedilip feshedilmedikçe birer senelik devreler için mer'iyeti yenilenen Ticaret ve Tediye Anlaşmalarının yerine iki memleketin bugünkü ihtiyaçlarına uygun yeni bir Ticaret ve Tediye Anlaşması akdi için Macarlar'la Budapeşte'de yapılan müzakereler neticesinde 24 . II . 1943 tarihinde bir Ticaret ve Tediye Anlaşması imzalanmıştır.

Bu yeni Ticaret Anlaşması iki memleket mübadeleâtının esas itibariyle müteakabil ahdi listesine bağlanmıştır. Ayrıca her iki tarafın ithal ve ihracatında iki memlekette mer'i olan umumî ithal ve ihracat rejimlerinden istifade etmesi de kabul edilmiştir. Listelerde mevcut olup kontenjanı tükenecek malların kontenjanlarının artırılması veya listelere yeni mallar için kontenjanlar konması imkânı da temin edilmiş bulunmaktadır.

Mevzu bahis listelerin tetkikinden anlaşılacağı üzere, evvelce Macaristan'a vermeyi müteahhit bulunduğumuz halde bugün işe maddesi olması veya istihsalinin muhtelif sebeplerle azalmış bulunması dolayısıyla ihracatı imkân görünmeyen zeytinyağı, balıkyacağı, kuyemi, darı ve kepek listelerden çıkarılmıştır. Gıdaî ehemmiyeti haiz olmamakla beraber diğer memleketlerle vâkı mübadelelerimizde esaslı bir rol oynayan tiftik ve palamut hulâsasının kontenjanı da azaltılmıştır. Buna mukabil Macaristan'la ticarî mübadele imkânlarımızı arttırmak maksadıyla ekserisi mühim bir iktisadî kıymeti haiz olmakla memleketimiz işesi bakımından bir ehemmiyet arz etmiyen diğer bazı maddelerimizin kontenjanları artırılmış veya yeni bazı maddelerimiz Türk malları listesine konmuştur.

Kontenjanı artırılan maddeler palamut, susam, afyon, zımpara, amyant, sünger yeniden konan yarfıstığı, ıhlamur, boynuz, kemik ve döküntüleri, deri kazıntısı, pamuk döküntüsü, pamuk paçavra, yün paçavra, sigala yağı, kurşun cevheri, erva ve gülyacağıdır.

Anlaşma ile lehimize temin edilen mühim bir nokta da, evvelce Macaristan'a serbest döviz mukabilinde vermekte olduğumuz bin ton pamuk ve yüz ton bakır hakkındaki taahhüdümüzün kaldırılmış

bulunmasıdır. Yeni Anlaşmaya nazaran, bu iki maddenin Macaristan'a ihraçı aşağıda görüleceği üzere Macaristan'dan ziraat âlet ve makinelerinin mubayaasına bağlanmıştır.

Buna mukabil, ithal mallarımız arasında bulunup bugünkü şartlar tahtında temini güçleşmiş olan mühim bir çok malların eski Anlaşmada mevcut kontenjanı arttırılmış veya yeniden kontenjan alınmıştır. Kontenjanı arttırılan bu mallar, hayvanî tutkal, sun'î ipek, sellüloit maddeler, kundura çivisi, kopya kâğıdı, hassas kâğıt, mukavva, çarh, ege, bileği, elektrik ampülleri, alüminyum eşya, çinko ve halitası, akümülatör, kalsiyum emlâhı, ve karpit, tebâbette müstamel hulâsalar, yeniden ilâve edilen kontenjanlarda ambalajlık bez, fayans tuğla, lavabo, dişçilik malzemesi, cerrahî tesisattır.

Anlaşmaya ekli (B) listesinde mevcut tütün ve fındık kontenjanı arttırılmış ve üç milyon lira-lık olan bu liste bu suretle beş milyon liraya çıkarılmıştır. Böylece, himayeye muhtaç bu iki mad-demizin ihraç imkânları kısmen olsun genişletilmişti.

Yeni Anlaşma ile memleketimiz lehine temin edilen iki büyük menfaat ziraat makineleri ve âletleri ve çağlayık santralı işidir.

Ziraat makine ve âletleri. Macaristan'dan alınacak ehemmiyetli bir çok idhal ehyasından maada, zirai kalkınmamızda mühim bir rol oynayacak olan ziraat makine ve âletlerinin de mubayaası bu yeni Anlaşma ile imkân dahiline girmiştir. 500 orak makinesi, 5 000 pulluk, 200 000 tane uç demiri, 50 tane traktör, 750 ton dekövil rayı, 100 tane vagone, 1 610 ton demir ve çelik sac, pulluk için 300 ton vida ve somun, 500 tane sandıklı ve dört kazmalı mızber, 500 tane çapa makinesi, 100 tane trmık, 5 tane selektör, 19 tane muhtelif elektrikli atelye makinesi ve 500 ton potas gibi mühim bir yekûn tutan bu makine ve malzemenin mubayaası, evvelce Macaristan'a serbest dövizle verdiğimiz yukarıda arzedilen pamuk ve bakırın ihracına bağlanmak suretiyle mukabil teminat altına alınmıştır. Ancak ziraat makine ve âletlerinin büyük miktarda olması dolayısıyla bin ton pamuk 1 250 tona çıkarılmıştır. Mezkûr makine ve malzeme bedellerinin bir kısmının da küçükbaş deri, palâmut ve tiftikle ödenmesi kararlaştırılmıştır.

Bahsî geçen makinelerin mubayaası ve memleketimize ithali işinin süratle görülmesi içinde, Devlet müesseselerimizle lüzumlu mukaveleleri akdetmek üzere Macaristan'dan bir heyetin Türkiye'ye gelmesi esası kabul ettirilmiş ve bu heyet gelmiştir.

Çağlayık santralı. Orta Anadolunun elektrifikasyonu ile alâkadar olan Sakarya üzerindeki Çağlayık santralının kurulması ve işlenmesi için lüzumlu havai hatta ait bakır kablolar, direkler vesair malzemenin mubayaası imkânı temin edilmiştir.

Kıymeti yedi milyon lirayı geçen bu malzemenin bedelinin, ayrıca maddeler tahsis edilmeksizin, kliringten ödenmesi esası kabul ettirilmiştir.

Macaristan'ın Türkiye'ye yapmakta olduğu ihracatı teşvik için tatbik ettiği primi kaldırmak hususundaki ısrarları bertaraf edilmiş ve bu primin evvelce olduğu gibi verilmesine devam edilmesi de temin olunmuştur.

Esasları menfaatlerimize uygun görünen işbu yeni Türkiye - Macaristan Ticaret ve Tediye Anlaşmaları tasdik edilmek üzere Büyük Millet Meclisine arz olunmuştur.

Hariciye vekili

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Esas No. 1/74
Karar No. 9

3 . VI . 1943

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Macaristan arasında 24 . II . 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30.IV.1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp, Başvekâletin 12 mayıs 1943 tarih ve 6/1537 numaralı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası encümenimize havale olunmakla Hariciye vekâletinden gelen mümessil huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Memleket menfaatlerine her veçhile muvafık görülen işbu lâyiha encümenimizce de tasvip

edilmiş olduğundan havalesi mucibince İktisat encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ha. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Konya	Tokad	Ağrı
M. Göker	N. Poroy	R. R. Pasin
Bolu	Elâzığ	Gümüşane
H. C. Çambel	F. A. Aykaç	C. Selek
Gümüşane	İstanbul	İzmir
E. S. Tör	A. Ş. Esmier	H. Mentеше
Manisa	Samsun	Seyhan
H. Bayur	F. Engin	N. Eldeniz

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Esas No. 1/74
Karar No. 19

28 . VI . 1943

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Macaristan arasında 24 . II . 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30 . IV . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılarak Başvekâletin 12 mayıs 1943 tarih ve 6/1537 numaralı tezkeresiyle gönderilen ve Hariciye encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize havale buyurulmuş olan kanun lâyihası Hariciye ve Ticaret ve kâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Her iki vekâlet mümessillerinin verdikleri izahat dinlendi.

İşbu Anlaşmanın meydana getirilmesinde her iki tarafça karşılıklı menfaatlerin samimiyetle tanzim ve telifi esasına istinat eden iyi bir hareket hattının takip ve ihtiyar bulunduğu

ve Anlaşma hükümleriyle memleketimizin umumî menfaatleri temin kılındığı hususunda alâkalı mümessillerin izahları Encümenimizi tatmin etti. Şu kadar ki; bu kabül Anlaşmalarda listelere ithal olunan maddelerin iki taraflı sabit fiyata bağlanmaması yüzünden mübadelelerin aleyhimizde netice vermesi ihtimalinden mütevellit endişeleri bertaraf edebilmek maksadiyle bundan sonra aktolunacak anlaşmalarda fiyat mutabakatlarının temini ve anlaşmalarda sağlanacak fiyat mutabakatlarının tatbik kabiliyetini haiz olabilmeleri için muayyen esaslara müstenit ve müstakar bir fiyat politikasının yürütülmesine imkân verecek umumî şartların tahakkuk ettirilmesi bu vesile ile temenniye şayan görülmüştür.

Kanun lâyihası aynen kabul ve tasdik olunmuştur.

Umumi Heyetin tasvibine arz olunmak üzere
Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat En. Reisi	M. M.	Kâtip
Trabzon	Çankırı	Ankara
R. Karadeniz	A. İnan	Ü. O. Beketa
Afyon K.	Gaziantep	Giresun
B. Türker	Ş. Özdemir	N. Östen

İçel
Dr. M. Berker
İzmir
B. Arıman
Niğde
Dr. R. F. Tolay
Trebzon
T. Göksel

İçel
Ş. Tuğay
Kırşehir
Ş. Torgut
Ordu
Ş. Akyazı
Zonguldak
Ş. Tansan

İstanbul
V. Sarıdal
Kırşehir
F. Çobanoğlu
Ordu
M. Yarımbayrak
Zonguldak
H. Karabacak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Türkiye ile Macaristan arasında 24 şubat 1943
tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye
Anlaşmasının tasdikı hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — Türkiye ile Macaristan arasında Budapeşte'de 24 şubat 1943 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşması ile merbutu protokol ve mektuplar kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşrinden itibaren mür'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına İcra

Vekilleri Heyeti memurdur.

30 . IV . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	F. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

TURKIYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MACARİSTAN KIRALLIK HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Macar Kırallık Hükümeti,
İki memleket arasında Ticari mübadelelerin inkişafını teşvil ve teşvik arzusuyle;
Aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

Madde — I

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti merbut A. I listesinde sayılan Macar menşeli emtianın, her madde için tahsis edilmiş olan senelik kontenjanlar hadleri dahilinde, Türkiye'ye ithalinin kabulünü taahhüt eyler.

Macaristan Kırallık Hükümeti, kendi canibinden, işbu aynı emtianın Türkiye'ye ihraca müsaade eylemeyi taahhüt eder.

Madde — II

Macaristan Kırallık Hükümeti merbut A ve B listelerinde sayılan Türk menşeli emtianın, her madde için tahsis edilmiş olan senelik kontenjanlar hadleri dahilinde, Macaristan'a ithalinin kabulünü taahhüt eyler.

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti, kendi canibinden, işbu emtianın Macaristan'a ihraca müsaade eylemeyi taahhüt eder.

Madde — III

Bundan başka Türkiye ve Macaristan ithal ve ihraç ânında Türkiye ve mütekaabilen Macaristan'da mer'î bulunan umumî ithal ve ihraç rejiminden istifade edeceklerdir.

Madde — IV

İki memlekette birisinde A I, A ve B listelerinde münderiç emtiadan başka malların da sürümü imkânı veya işbu aynı listelerde münderiç emtianın satılması için daha büyük imkânlar tahassül ettiği takdirde, iki memleket salâhiyettar makamları listelerin genişletilmesi veya bunlarda münderiç kontenjanların çoğaltılması zamanında yapılacak talepleri hayırhahlıkla tetkik edeceklerdir.

Madde — V

İki memleket arasında Ticari mübadelelerden mütevellit tediyeler bugünkü tarihle imza edilen Tediye Anlaşması hükümlerine tevfikan icra olunacaktır.

Madde — VI

İki memleket emtiası, her iki memleketin salâhiyettar bileünle gümrük idaresinden ithal olunabilecektir.

Madde — VII

İşbu Anlaşma 3 mayıs 1941 Türk - Macar Ticaret Anlaşması ile merbutlarının yerine kaim olacak ve 22 mart 1943 tarihinde, bir sene müddetle, mer'iyete girecektir.

İki Âkit Taraf inkiza tarihinden evvel yeni bir Anlaşma akdi için temasa geçeceklerdir.

Budapeşte 24 şubat 1943
Nickl B. Z. Sanus

A I listesi

Gümrük tarife No. sı	Malm einsi	Senelik kontenjan
1,5 ve 6	Canlı hayvan	300 baş
66 a	Hayvani tutkal, her einsi	100 ton
71 e	Kimyevî gübreler	1.500 »
	Süperfosfat hariç	
132 b	Suni ipek, boyalı ve boyasız	30 »
274 den	Nebatî kömür. (Charbon végétal)	50 »
281	Sellüloitten maddeler ve diğcr plâstik maddeler	50 »
284 a dan	Bois de mine /meşe, karaağaç, kayınağacı	20.000 m ³
285 ve	Kontrplâk	50 ton
286 dan		
295 den	Mekik, makara	25 »
302	Ağaç kundura çivisi, diş hilâli	200 »
307 b,c,d	Fırça ve süpürge	10 »
324	Sargılık kâğıt /bütün pozisyon	1.000 »
328	Matbaa ve gazete kâğıdı ve yazı kâğıdı /bütün pozisyon	2.500 »
330	Kopya ve yazı çoğaltma kâğıtları /bütün pozisyon	15 »
335	Hassas kâğıt /bütün pozisyon/	100 »
341 a,b,c	Karton	350 »
417	Sargılık kendirden bez	200.000 M.
417	Sargılık textiliten bez/ % 40 kendir, % 60 kâğıt/	500.000 M.
465 b	Manyezit	50 ton
471	Porselen, tebeşir, kaolin, v. s.	300 »
476 b	Çark, eğe, bileği ve diğcr eşya	25 »
477 b,c,d,h,v den	Asbestos (Amyant) eşya	50 »
481 c	Ateş tuğlası ve kiremidi	6.000 »
483	Çini ve porselenden döşemelik tuğla	400 »
485	Çini ve porselenden eşya /banyo, lâvabo, v. s./	250 »
488	Çiniden, porselenden alâti elektrikiye ve aksanı/bütün pozisyon	300 »
489	Porselenden diş	1 »
505	Mütesehhip lâmbalar	150 »
492-500	Camlar	700 »
501-515	Mamulâti züccaeiye	300 »
519 a,b/	Beton demiri, profil demiri, filmaşın, levhalar, sac, sac	
520 a,b/	çember	6.900 »
522 a-1/		
523 a-1/		
521	Ray, demiryolu için yastık ve parçaları	400 »
524-527	Demir ve çelikten tel, kablo, ve halat	500 »
528 a,b	Demir zincir	100 »
529 dan	Dikişsiz borular	500 »
529 dan	Fonttan demir veya çeliktenkünk, boru, her nevi rapti-yeleri ve bunların kapakları	1 500 »

Gümrük tarife No. sı	Malin önsi	Senelik kontenjan		
531	Demir, font'dan cilâsız, boyasız kaba mamulât, demiryolu işaretleri ve makasları	1.000 ton		
532,533	Çivi, vida ve saire /bütün pozisyonlar/	700 »		
538,539	Her nevi demirden el alâtı, saplı, veya sapsız bıçakçılık eşyası	500 »		
530,534-537,/ 541-543,545,/ 546,548-550,/ 552,/ 555-568	Diğer demir ve çelik eşya, kalorifer kazan ve üstüvaneleri, font'dan hanyolar	2.000 »		
569 c,h-1			Bakır ve bakır halitasından mamul eşya	600 »
570-573			Alüminyumdan eşya	100 »
574-576			Kurşun ve halitaları	50 »
598			Kurşun ve halitaları /çubuklar hariç/	1.500 »
618-619	Havagazı, elektrik ve su saatleri v. s. /bütün pozisyon/	150 »		
627	Telli veya telsiz telgraf ve telefon tesisatı ve bunların teknik aksamı	400 »		
631	Cerrahî tesisat malzemesi, ameliyat masası, dişi koltuk, sandalyası v. s.	35 »		
632	Yangın söndürücü, pülverizatör, haşarat öldüren âletler ve bunların aksamı	100 »		
648-651,657,/ 658,660,665,/ 666,666,II,/den	Âlâtı vezniye /baskül, terazi v. s./	300 »		
652	Buhar kazanları, lokomotifler ve türbinler, traktörler, motörler, mensucat makine'leri, dikiş makineleri, her nevi makine âletleri, her nevi tulumbalar, değirmen makineleri, müberritler v. s. bu makinelerin aksamı ve yedek parçaları	850 »		
653-654	Elektrik motörleri ve aksamı	250 »		
664	Akümülatör, pil, elektrot, vale	100 »		
681 b den	Ziraat makineleri	250 »		
700-709	Maden vagonetleri	1.000 »		
710 z	Boyalar /bütün pozisyonlar/	200 »		
718	Gayri saf karbonat dö potaş	100 »		
724	Kalsiyom emlâhı, karbür dö kalsiyum dahil	750 »		
754	Alüminyüm emlâhı	500 »		
757	Hâmızlar	6.000 »		
710-805	Şap /krom şapı müstesna/	200 »		
768	Tıbbî ve kimyevi müstahzarat	500.000 türk lirası		
806-853	Aseton kolodyon	20 ton		
	Tababette müstamel hulâsalar alkoloitler ve kimyevi sınıai müstahzarat	750.000 türk lirası		
	Diğer emtia	2.000.000 »		

A - Listesi

Macaristan'a ithal edilecek Türk emtiaasının listesi

Macar Gümrük Tarife No. :	Malın einsi	Senelik kontenjan
722	Döküm	
724	Çelik bloklar	21.000 ton
773 den	Bakır	300 »
183 den	Tiftik	1.000 »
187 den	Küçükbaş hayvan derileri (İşlenmemiş)	1.000.000 aded
223	Palamut ve trilo (tırmak)	6.000 ton
408	Palamut hulâsası	500 »
68 den	Susam	3.750 »
65	Haşhaş tohumu	200 »
68 den	Keten tohumu	1.000 »
68	Ayçiçeği tohumu	1.000 »
102	Yerfıstığı	500 »
66	Kenevir tohumu	200 »
178	Küspe	4.000 » [**]
334 den	Prina yağı	300 » [*]
341	Balmumu	150 »
389 dan	Kitre	100 »
223	Mazı	10 »
	Cehri	10 »
225/b	Meyan	200 »
49	Kimyon	10 »
50	Tefne yaprağı	50 »
97	Acıbadem	20 »
223	Çekirdek	50 »
223	Yemiş kabuğu	5 »
223	İhlamur	2 »
29 b ve	Balık: taze, salamuralı, tuzlu ve tütsülenmiş	50 »
168	Barsak	150 »
188	Boynuz, kemik ve döküntüleri	500 »

[**] Nisan ayından itibaren kullanılmak üzere.

[*] Sülfür dö karbon ve petra - klorür dö karbon ithalâtından sonra.

Macaristana ithal edilecek Türk emtialarının listesi

Macar gümrük tarife numarası	Malın cinsi	Sevnelik kontenjan
189	Deri kazıntısı	150 Ton
213	Kenevir üstüğü	100 >
564	Kenevir işliğı	100 >
207	Pamuk döküntüleri	200 >
228	Pamuk paçavrası	50 >
228	Yün paçavrası	100 >
225 a	Afyon	5 >
939	Zımpara	35 >
246	Amyant	200 >
352	Sığıla yağı	50 >
244	Kurşun cevheri (minere, filis)	2.500 >
436 a	Orva	750 kilo
426	Gülyacı	25 >
191	Sünger	30 ton
	Diğer emtia	500.000 Türk lirası
123	Tütün	2.000 Ton
88 den	Kuru üzüm	2.000 >
89 b	Kuru ineir ve hurda	3.000 >
98	Fındık	5.000 >
95	Şam fıstığı	50 >
603 den	Halk	100.000 Türk lirası

TÜRKİYE CUMHURİYETİYLE MACARİSTAN KRALLIĞI ARASINDA TEDİYE ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Macaristan Krallık Hükümeti iki memleket arasındaki tediyeler usullerini aşağıdaki hükümlere tevfikân tanzim etmek hususunda mutabık kalmışlardır :

Madde — 1.

İşbu Anlaşma hükümlerine tevfikân icra kılınacak tediyeler, bugünkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasında ve eklerinde derpiş edildiğı şekilde, iki memleket arasında eşya mübadelesine, bu müameleattan mütevellit masraf ve komisyonlara, imalât ve nakliyat masraflarına, avukat ücretlerine, mahkeme masraflarına, damga resimlerine, Tarafeyn mahkemelerine verilecek teminat akçelerine, Âkit Taraflar millî arazisinde çalışan ameleler tarafından yapılan para irsalâtına veyahut hakiki turistlerin, iş adamlarının, seyyar ticaret memurlarının, ticaret ajanlarının, talebelerin vesairenin masraflarını ödemeğe mahsus irsalâta ait bulunmaktadır.

Kezalik, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Macaristan Milli bankasının muvafakatiyle işbu Anlaşma çerçevesi dahilinde diğer para münakaleleri de icra edilebilecektir.

Madde — 2.

1 nci maddede istihdaf olunan Türk alacaklarının karşılık değeri Macar borçlular tarafından

pengö olarak Macar Millî bankasına yatırılacaktır. Macar Millî bankası bu mebalığı Türk lirasına tahvil edecek ve bunları tahsilâtın icra edildiği gün Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası namına 1 Haziran 1941 tarihinde açılan aşağıdaki faizsiz hesapların matlubuna kaydeyliyecektir.

a) Bugünkü tarihle imzalanan Ticaret Anlaşmasına merbut (A) listesinde sayılan Türk mallarının karşılık değerine ait mebalığ ile aşağıdaki (B) fıkrasında istihdaf olunan mebalığ hariç olmak üzere, işbu Anlaşmanın 1 nci maddesinde derpiş edilen diğer münakalelere ait mebalığ bir (A) hesabına;

b) Yukarıda anılan Ticaret Anlaşmasına merbut (B) listesinde sayılan Türk mallarının karşılık değerine ait mebalığ bir (B) hesabına. Bu şekilde (B) hesabına geçirilecek mebalığ 5 000 000 Türk lirasıyla tahdit edilecektir. Yukarıda zikredilen haddi aşan lisansların Macaristan tarafından verilmesi yüzünden bu meblâğı müteceviz tahsilât icra edildiği takdirde, bu tahsilâtın yekûnu kliringin (A) hesabına geçirilecektir.

Madde — 3.

1 nci maddede istihdaf olunan Macar alacaklarının karşılık değeri Türk borçlular tarafından Türk lirası olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası na yatırılacaktır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası tahsil edilen mebalığın % 70 ini Macar Millî bankası namına 1 Haziran 1941 tarihinde açılmış olan faizsiz Türk lirası üzerinden tutulan (A) hesabına ve mütebaki % 30 unu bir (B) hesabına tahsilâtın icra edildiği gün kaydeyliyecektir.

Bu tevzi, Macar Millî bankasının (B) hesabına kaydedilen mebalığın yekûnu 5 000 000 Türk liralık bir miktara vardıkdan sonra durdurulacaktır. Bu andan itibaren Macar alacaklarının karşılık değerinin heyeti umumiyesi Macar bankasının (A) hesabına kaydedilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Macar Millî bankası işbu Anlaşma ile derpiş edilen iki (B) hesabının tasfiyesi hususunda anlaşacaklardır.

Madde — 4.

Macar Millî bankası ve Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası 2 nci ve 3 nü maddelere tevfiikan kendilerine yapılan tevdiata ait kredi ihbarnamelerini günü gününe birbirlerine göndereceklerdir.

Kredi ihbarnameleri alâkadar alacaklıya tediye icrasını mümkün kılacak muktazi bütün izahatı ihtiva eyliyecektir.

Bir alacak, Türk lirası veya pengöden gayri bir nakitle gösterilmiş olduğu takdirde bu para ile yazılı meblâğ dahi yukarıda zikredilen ihbarnamelere devrolunacaktır.

Madde — 5.

Türk lirası ile pengö arasındaki muadelet Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Macar Millî bankası arasında biltilâf tâyin edilecektir. Bu muadelet, iki paradan bir veya diğerine ait statüde esaslı bir tebeddül vukua gelmedikçe, işbu Anlaşmanın meriyeti müddetine sabit kalacaktır.

Muadelette bir değişiklik iktiza eylediği takdirde yeni muadelet kliring hesaplarının bakıyelerine tatbik olunacaktır.

Pengö veya Türk lirasından gayri para ile muharrer Türk ve Macar alacakları evveleminde Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Macaristan'da Macar Millî bankasının tahsil günündeki resmî bir kur üzerinden ithalâtçı memleketin millî parasına tahvil edilecektir.

Madde — 6.

Macaristan'da, Macar Millî bankası ve Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası marifetiyle her memleketin millî parası üzerinden alacaklılara yapılacak tediyeler, 2 nci ve 3 ncü maddelerde derpiş olunan tevdiatın tarih sırasıyla ve mezkûr maddelerde işaret edilen hesapların mevcud haddi dahilinde, icra olunacaktır.

2 nci ve 3 ncü maddelerde derpiş olunan (A) hesaplarından birisinin mevcudu gayrikâfi olduğu takdirde iki ihraç bankası bilitilâf aralarında bir röpor muamelesi akdetmeği derpiş edebileceklerdir.

Madde — 7.

İki Âkit memlekette birisi menşeli olup diğer memleketin arazisi üzerinde kurulan panayır ve sergilerde teşhir edilen ve satılan mahsulâtın bedeli, mevzuubahis panayır veya sergilerin kurulduğu memleketin mevzuatı tarafından bu maddelerin girişine ve satışına müsaade edilmiş bulunduğu, işbu Tediye Anlaşması hükümlerine tevfikân ve tarih sırası haricinde tesviye edilecektir.

Aynı vechile bu panayır ve sergilere iştirak masrafları da tarih sırası haricinde tesviye olunacaktır.

Madde — 8.

Seyyahın masraflarına müteallik tediyeler iki ihraç bankası tarafından tarih sırası kaydına tabi tutulmaksızın icra olunacaklardır. Şurası mukarrerdirki, bu tediyeler iki memlekette her birinin dahili rejiminde derpiş olunan günlük âzami miktarı geçemeyecektir.

Madde — 9.

İki banka, işbu Anlaşmanın iyi işlenmesi için alınması lâzımgelen teknik sureti tesviye üzerinde, aralarında anlaşacaklardır.

Madde — 10.

Macar Millî bankası ve Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının müsaadesiyle hususi takas muameleleri yapılabilecektir.

Madde — 11.

Şurası sarib olunur ki, işbu Tediye Anlaşmasının Ticari Mübadelelere müteallik hükümleri, ancak iki memlekette biri menşeli olup diğer memlekete, icabeden rüsum ve tekâlif tediye edilerek dahili istihlâki için, fiilen ithal edilmiş bulunan esyaya taallûk eder.

İşbu Anlaşma hükümleri transit esya ticaretine tatbik olunmaz.

Madde — 12.

İki Hükümetten her biri, İşbu Anlaşmanın tatbikını temin için, kendi mevzuatına göre, muktazi tedbirleri alacaktır.

Madde — 13.

İşbu Anlaşmanın inkizasında diğer memleket nezdindeki kliring hesaplarından lehinde bir bakiye kalmış bulunan iki memlekette birinin ithalâtçıları bu bakiyenin itfasına kadar işbu Anlaşma hükümlerine göre ithalâtçıların karşılık değerini tevdiye devam edeceklerdir. Aynı suretle kredi ile yapılan veya işbu Anlaşmanın inkizasından evvel bir veya diğer taraftan sevk edilmiş bulunan emtia bedeli de 2 ve 3 ncü maddelerde derpiş olunan kliring hesaplarına tevdiye devam olunacaktır.

Madde — 14.

İbu Anlaşma 22 mart 1943 de meriyete girecek ve bugünkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasının aynı mer'iyet müddetini haiz olacaktır.

Budapeşte'de 24 şubat 1943 tarihinde imza olunmuştur.

Nickl

B. Z. Sanus

